

A vertical purple bar on the left side of the page, with a purple arrow pointing to the right, overlapping the text.

Minimální preventivní program 2017 - 2018

Výchovný ústav Husův domov a
školní jídelna

Dvůr Králové nad Labem

Mgr. Radoslav Laš
ředitel zařízení

VYPRACOVAL: MGR. RADOSLAV LAŠ

A decorative graphic on the left side of the page, consisting of several thin, curved lines in shades of green and blue, resembling grass or reeds, extending from the bottom left towards the center.

VÝCHOVNÝ ÚSTAV HUSŮV DOMOV A ŠKOLNÍ JÍDELNA, VRCHLICKÉHO 700, 544 01 DVŮR KRÁLOVÉ NAD LABEM tel. č.: 499 320 561, 499 320817, e-mail: husuvsdomov@husuvsdomov.cz	
MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM 2017 - 2018	
	Počet stránek: 12
Vypracoval:	Mgr. Radoslav LAŠ

Cílová skupina: Děti výchovných skupin Výchovného ústavu Husův domov a ŠJ

Charakter zařízení a jeho dětí:

VÚ Husův domov a ŠJ Dvůr Králové nad Labem je přímo řízená organizace MŠMT ČR jejíž úkolem je socializace nebo resocializace dětí s poruchami v oblasti chování, zejména nesocializovanou poruchou chování (F 91.1.) a dětmi experimentujícími s návykovými látkami nebo drogově závislími. Umístění dítěte se provádí na základě rozhodnutí soudu o předběžném opatření, nebo rozsudku o nařízení ústavní výchovy. Horní věkový limit dítěte je 19 let. Děti zde umístěné pocházejí ze závadového prostředí a často mají již zkušenost s různou formou porušování společenských či právních norem, předčasným sexem nebo drogovým způsobem života. V našem zařízení se výchovně vzdělávací práce s dítětem zaměřuje nejčastěji na sekundární prevenci což je klíčový rozdíl mezi námi a běžným školským zařízením, tedy základní či střední školou, kde je preventivní činnost cílena na prevenci primární. Náplň vlastní výchovné činnosti se tady do vysoké míry kryje s požadavky prevence negativních sociálně patologických jevů a jejich léčby. Provázanost školy a výchovné skupiny tvoří ucelenou linii směřování dítěte požadovaným směrem za podpory speciální lékařské péče spolupracujícího dětského a dorostového psychiatra a sexuologa. Naší dlouhodobou snahou je dosažení co možná nejvyššího stupně socializace dítěte na cestě k zvládnutí klíčových kompetencí a jeho návratu do běžného života ve smyslu sociální inkluze.

Cíle:

Mezi rizikové chování u dětí a mládeže pro potřeby Metodického pokynu MŠMT ČR č.j.14 514/2000-51 k prevenci rizikového chování u dětí a mládeže zařazujeme širokou škálu výchovných problémů, výchovných poruch a poruch chování, a to včetně zneužívání návykových látek.

Primární a sekundární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování dětí a mládeže:

- **Interpersonální agresivní chování** - agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- **Delikventní chování** ve vztahu k hmotným statkům – vandalismus, krádeže, sprejerství a další trestné činy a přečiny
- **Závislostní chování** - užívání všech návykových látek, netolismus, gambling

Velmi důležitá je také spolupráce s Policií ČR v rámci prevence sociálně patologických jevů a mnohdy i při řešení problémů vzniklých v souvislosti s těmito jevy ve školách a školských zařízeních. **V návaznosti na zákon č. 359/1999 o sociálně právní ochraně dětí upravuje Závazný pokyn Policejního prezidenta č. 179/ 2000** systém práce a postupy policistů v oblasti preventivně výchovného působení na děti a mládež a v oblasti odhalování a dokumentování kriminality dětí a trestné činnosti páchané na mládeži.

Se sociálně patologickými jevy, mezi které patří i problematika zneužívání návykových látek se setkáváme v menší či větší míře i ve školských zařízeních. Z tohoto důvodu jsme navázali spolupráci s Policií ČR.

V rámci preventivních programů a projektů jsme v kontaktu s Oddělením tisku a prevence PČR, které zajišťuje přednášky, akce a projekty v oblasti prevence kriminality pro Územní odbor Trutnov. Činnost tohoto oddělení je informační a poradenská. Při plánování, tvorbě a realizaci preventivní strategie své činnosti vychází z bezpečnostní situace příslušné oblasti, ze znalosti trestné činnosti motivované mimo jiné obchodem s drogami, delikty spojenými s alkoholovou i nealkoholovou toxikománií, hracími automaty apod.

Spolupráce s policií je nutnou součástí řešení situací spojených s výskytem drog ve školách a školských zařízeních.

Obdrží-li nebo zjistí-li pedagogický pracovník podezřelou látku a je-li podezření, že se jedná o drogu, v přítomnosti **dalšího člena pedagogického sboru** uloží tuto látku do obálky. Na obálku vypíše datum, čas a místo zajištění látky. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem zařízení a zástupce ředitele nebo vedoucí oddělení bezodkladně předá obálku Policii ČR. Ta provede další úkony ke zjištění o jakou látku se jedná.

Testování na přítomnost návykových látek se provádí při návratu dítěte z dlouhodobé terapeutické dovolenky. Při návratu z krátké dovolenky, vycházky ale i při pobytu dítěte v zařízení se testování provádí pokud existuje důvodné podezření.

Kontrola dětí na alkohol se provádí při návratu dítěte zpět do zařízení pouze při důvodném podezření. Kontroly na alkohol a návykové látky může provádět ředitel, zástupce ředitele, vedoucí oddělení a pedagogičtí pracovníci. Testování na alkohol se provádí na vychovatelně příslušného oddělení a při testování na omamné a psychotropní látky dítě na WC odevzdá moč, která je použita ke kontrolnímu testu.

Dítě je vždy s výsledkem testování seznámeno a může se k výsledku vyjádřit.

- **Rizikové sportovní aktivity, prevence úrazů**
- **Rizikové chování v dopravě, prevence úrazů**
- **Spektrum poruch příjmu potravy**
- **Negativní působení sekt**
- **Sexuální rizikové chování**

Nárůst rizikového chování včetně zneužívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem.

Stejně tak jako v předchozích letech, také v letošním školním roce zůstalo základním principem preventivní strategie v našem výchovném ústavu osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a prevence a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebe-destructivního chování, projevů agresivity, porušování zákonných a společenských norem. Minimální preventivní program v této podobě je výsledkem aktuálního upravování, získávání nových zkušeností a s tím související zkoušení nových přístupů v naší praxi a zdaleka se nedá považovat za ukončený nebo definitivní. Každý další školní rok přináší nové podněty a nápady, kdy na základě nových zkušeností hledáme pokud možno efektivní cesty vedoucí ke zkvalitnění vlivu na naše děti. Zde hraje svou roli bezesporu také doplňování pedagogického sboru o nové perspektivní kolegy, kteří svým osobním vkladem přispívají ke zlepšení klimatu v našem zařízení.

Za velmi důležitou oblast považují prohlubování komunikačních dovedností mezi vychovateli a dětmi, ale také mezi dětmi a rodiči, na posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, přiměřené řešení konfliktů, překonávání překážek, boj proti nudě a smysluplné využívání volného času.

Jak ukazuje praxe výchovné práce s dětmi ale také dospělými v penitenciární péči, není snadné motivovat člověka při nedobrovolném pobytu, ve volném čase k jiné činnosti, než je pasivní sledování televize, hry na počítači nebo polehávání na lůžku. V lepším případě se volnočasová aktivita zužuje na četbu nebo posilování, v případě horším na vymyšlení a realizaci nejrůznějších zlomyslností, kterými mohou pedagogickému personálu znepříjemnit práci. Řízené volnočasové aktivity v široké nabídce jsou proto více než žádoucí a prospěšné.

Cílem minimálního preventivního programu je ve spolupráci se všemi pedagogickými pracovníky, ale také s ostatními zaměstnanci našeho výchovného ústavu, také s rodiči, formovat takovou osobnost dítěte, která je s ohledem na svůj věk a individuální možnosti schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat samostatná rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti tak, jak je společensky žádoucí.

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s prevencí rizikového chování a vedení dětí a mládeže k sebekontrolě spočívá především v samostudiu a sebevzdělávání všech pedagogických pracovníků. Další vzdělávání bude odvislé od aktuální nabídky.

Práce na obou odděleních je velice náročná s ohledem na charakteristiku dětí našeho výchovného ústavu (dětí s nařízenou ústavní výchovou, uloženou ochrannou výchovou či předběžným opatřením, kdy někteří jsou žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v pásmu lehkého, středního nebo těžkého mentálního postižení).

K práci s vybranými tématy lze využít metod:

- a) výkladu
- b) samostatné práce
- c) práce s médii
- d) projektové vyučování
- e) skupinovou práci
- f) hraní rolí
- g) práce s materiálem
- h) besed
- i) přednášek
- j) učení nápodobou

Výchovné působení na děti během vyučování probíhá v jednotlivých předmětech nebo výchovných blocích, kde rozhodujícím prvkem úspěšnosti jsou pedagogové, kteří svou erudicí i svými životními postoji manifestují přirozenou cestou hodnoty, potřebné při výchově žáků k pozitivním životním změnám a získání žádoucích postojů, ke zdravému životnímu stylu.

Cíl

Děti by před opuštěním VÚ měli znát a umět:

- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí, sebekontrolu
- správně se rozhodovat, umění odmítat
- zaujímat zdravé životní postoje
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti

Prostředí, na které se zaměřujeme při prevenci:

- a) naše zařízení, výchovná skupina dítěte
- b) školní třída ZŠ a PrŠ Dvůr Králové nad Labem
- c) sociální oblast, do které se dostává dítě při krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém opuštění zařízení (prázdniny, vycházky, dlouhodobé dovolenky atd.)
- d) vlastní rodina dítěte jako speciální sféra zájmu

Prevence dalšího rizikového chování:

Na úrovni disociálních, asociálních i antisociálních projevů dítěte.

Prostředky: didaktické materiály; literatura; letáky; informační brožury, trestní zákoník, konkrétní reálný materiál (testovací prostředky na zjištění omamných látek a alkoholu), resocializační metody, pevné plány výchovných programů, a aplikovaná etopedie („Postup při přijetí dítěte a systém etopedické práce, Školní vzdělávací program, Práva dětí v našem zařízení, Standardy kvality poskytovaných služeb, Systém interních stížností a evidenční listy stížností, schránky důvěry, možnost stížností na klíčová místa“).

Téma:**Aktivity a techniky zaměřené na:**

- zvyšování vědomostí dětí v konkrétní dané problematice a posilování společného výchovného působení
- začlenění problematiky drog a jejich škodlivosti do výchovy
- podpora interakce vychovatel - dítě
- koexistenci jedince se společností a jeho postupné znovu začleňování
- přijímání odpovědnosti za své jednání
- posilování sebevědomí a uvědomování si vlastní ceny
- navozování klimatu důvěry a využití poznatků k vlastnímu sebevzdělání
- korekce nevhodných životních postojů (prioritně zážitkovou formou)
- podávání zpětné vazby
- práce v zájmových útvarech
- posunování frustrační tolerance
- schopnost odkládat bezprostřední uspokojování
- konstruktivní řešení konfliktů, jejich zvládnání a řešení některých životních situací
- rozvoj zodpovědnosti, spolupráce, samostatnosti a sebevědomí žáků
- rozvoj odpovědnosti za své chování jako alternativu k odměnám a odnětí výhod
- předcházení nevhodnému chování a podporování „toho“ pozitivního
- snížení napětí a vyloučení přetížení

Vlastní pedagogické působení ve výchovných skupinách:**děti do 18 let (resp. do 19 let)**

korekce nesprávného chování a nežádoucích návyků

regulace nesprávných informací

zamezování křivého (lživého) obvinění

nácvik smysluplné komunikace

přizpůsobení tématu výchov simulací reálných situací v každodenním životě mimo zařízení

Organizační formy:

výběr adekvátních metod práce s dětmi, pomůcek, individuální přístup, vhodná volba místa, času a strategií s ohledem na skupinovou dynamiku a individuální zvláštnosti mentálně postižených dětí; organizační formy volit s respektem sociálního a emocionálního klimatu skupiny

Vychovatelé:

Úkoly:

Pedagogové musí být seznámeni se sociálním klimatem výchovných skupin, v nichž pracují, musí být vytvořena pravidelná a včasná komunikace mezi vychovateli a celým pedagogickým sborem.

Současně je třeba, aby se vychovatelé dobře orientovali v prostorách výchovného ústavu a dokázali předjímat případná rizika spojená s prostorovým uspořádáním prostředí (rizika úrazů, pádů, nekontrolovaného pohybu v určitých místech výchovného ústavu atd.).

Pro zlepšení sociálního klimatu výchovného ústavu je nezbytné zvyšovat bezpečnost v zařízení, vést děti ke zdravému sebepojetí a k vhodným způsobům vzájemné komunikace směrem k respektu a ohleduplnosti.

- spolupráce vedoucích pracovníků, kteří jsou v „postavení“ metodiků prevence a klíčovými pracovníky dětí

- a) sebevzdělávání pedagogického personálu, školení metodika prevence a ostatních pedagogických pracovníků, besedy, materiály (spolupráce s PPP v Trutnově)
- b) vytváření podmínek pro kladné postoje ke společnosti, ke zdravému životnímu stylu
- c) vytváření důvěry v poradenské služby
- d) vytváření negativních postojů k drogám a drogovému způsobu života
- e) kvalitní náplň a úroveň volnočasových aktivit
- f) přizpůsobování výchov simulaci reálného života
- g) zařazování zátěžových programů
- h) využití zážitkové pedagogiky
- i) realizování ozdravných pobytů
- j) realizování prázdninových výjezdů
- k) využívání pevných příprav na výchovně vzdělávací činnost

Podpora spolupráce s rodinou:

- vlastní práce s rodinou (navázání kontaktu, zpráva o chování dítěte a podněcování ve vzájemné komunikaci)
- podpora zdravého kontaktu dítě – rodina a sourozenci (dovolenky, návštěvy v domácnosti, korespondence, návštěvy v zařízení)
- provázanost kontaktu s rodinou ve spolupráci s OSPOD

Komunikace rodiny a výchovného ústavu:

Vztah mezi rodinou a výchovným ústavem nebývá často vyvážený a komunikace je velmi povrchní, omezená nebo žádná. Rodiče přistupují k výchovnému ústavu jako k instituci, které je třeba vyhovět, kterou je třeba ignorovat, nebo na kterou je třeba si stěžovat. Na výchovné zařízení bývá často ze strany rodičů nebo jiných zákonných zástupců pohlíženo jako na viníky jejich neutěšené rodinné situace. Jen zřídka je pohled na reálný stav věcí objektivní. Orgány sociálně právní ochrany dětí svou depistáží rodinného prostředí detekovaly sociální patologii, soudy na základě vlastního rozhodnutí určily příslušné kroky k umístění dítěte do výchovného zařízení, výchovné zařízení se však tímto způsobem stává terčem zloby. Je prokázáno, že **vzájemná spolupráce přispívá k úspěšnosti dětí i k prevenci rizikového chování.**

Výukové a výchovné problémy nelze efektivně řešit bez spolupráce obou stran, nelze tedy také úspěšně pracovat na poli výchovně preventivních opatření.

Tématické programy a aktivity:

- kulturní: (divadlo, muzikály, kino, městská knihovna, aquapark)
- poznávací: návštěvy historických objektů a lokalit (např. hrad Pecka, hrádek u Nechanic, zámek Kuks, zámek Nové Město nad Metují, zámek Náchod, pevnost Josefov, Braunův Betlém, Ratibořice a další)

Zátěžové programy a aktivity:

- turistické aktivity (výlety, pochody)
- přežívání v přírodě (bivak, tábor, vaření z lesních plodů),
- noční pochod za východem slunce
- lyžařský výcvik, cykloturistický výlet, vodácký výlet – rafty, kánoe

Zážitkové programy a aktivity:

- projektové dny
- Den Země, Vánoce, Velikonoce, Ekologická (environmentální) výchova,...
- zimní sporty a hry na sněhu
- vycházky do lesa, krmení zvěře, sběr lesních plodů
- výroba plakátů s protidrogovou tematikou
- modelové řešení různých problémů (jak použít schránky důvěry)

Zájmové kroužky (v ročním plánu – dle zájmu nepedagogických i pedagogických pracovníků a dětí):

- Hudební Mgr. Novotná
- Arteterapie Mgr. Nápravníková, pí. Petrová
- Canisterapie pí. Karlíčková

Preventivní strategie VÚ Husův domov a ŠJ vychází ze samotného výchovného zaměření našeho zařízení. Je cílena na socializaci a resocializaci jedince, který opakovaně a v delším časovém období (minimálně 6 měsíců) porušoval sociální normy. Z těchto důvodů je také požadavek prevence začleněn do výchovné činnosti více, než je obvyklé u ostatní populace stejného věku.

V minimálním preventivním programu našeho zařízení je kladen důraz na specifika, která vyplývají z charakteru jednotlivých oddělení („Podhartě – Vrchlického 700“ a „Poklad – Bílá Třemešná 333“). Nosnými prvky se do budoucna jeví zátěžové a zážitkové programy, pojaté jako prevence sociálně patologických jevů, ale zároveň také naplňování principu výchovy ke zdravému životnímu stylu.

Kontakty s jinými organizacemi:

NÁZEV	ADRESA	KONTAKT
Policie ČR Dvůr Králové nad Labem	Legionářská 1234 544 01 DK n.L.	Tel.: 974 539 701, 974 523 731
Městská Policie DK n.L.	Rooseveltova 749 544 01 DK n.L.	Tel.: 499 320 520, 499 318 280, 603 237 858 mpdk@mudk.cz
Diagnostický ústav a SVP (chlapci)	Lublaňská 33 120 00 Praha 2	Tel.: 224 262 505-6
PPP Hradec Králové Pracoviště Trutnov	Horská 5 544 01 Trutnov – Střední Předměstí	Tel.: 499 813 080, 605 448 327 email:info@ppptrutnov.cz Mgr. Skalková – tel.: 605 814 887
PMS Trutnov	Horská 5 544 01 Trutnov	Tel.: 734 362 979 Mgr. Mrštinová www.pmscr.cz

Prevence šikany:

Charakteristika

Šikanování, je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit druhému jedinci, ohrožit nebo zastrašovat jiné dítě, případně skupinu dětí. Je to cílené, obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině dětí, které se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování dítěte či dětí (výchovnou / školní / zájmovou) nebo jinou skupinou ostatních dětí. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezdědka v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví.

Pocit bezpečí každého jedince je neodmyslitelnou podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu školského zařízení. Všechna školská zařízení mají proto povinnost předcházet všem náznakům agresivity a všem způsobům šikanování mezi žáky a dětmi výchovných skupin. Šikanování nesmí být pracovníky školského zařízení v jakékoli formě akceptováno. Probíhá nejčastěji mezi dětmi ve výchovné skupině a odehrává se v době osobního volna. Z hlediska trestního zákona může šikanování dětí naplňovat skutkovou podstatu trestných činů vydírání, omezování osobní svobody, útisku, ublížení na zdraví, loupeže, vzbuzení důvodné obavy, poškození cizí věci, znásilnění, kuplířství apod.

Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu s následky především na psychickém zdraví. Jejich znaky je možno rozdělit podle různých hledisek přibližně do následujících skupin:

- verbální přímé
- verbální nepřímé
- fyzické přímé
- fyzické nepřímé
- aktivní
- pasivní

Příklady nepřímých a přímých znaků šikanování:

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- Dítě je často osamocené, straní se kolektivu, bývá zamlklé, zasmušilé, nemluvné, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- Vyhledává blízkost vychovatelů.
- Má-li dítě promluvit před výchovnou skupinou, je nejisté, ustrašené.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci v kolektivu, utíká do nemoci.
- Odřeniny, modřiny, škrábance, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- Zejména je třeba věnovat pozornost nově příchozím dětem zařazeným do výchovné skupiny, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou vzácností (rizika adaptační fáze, viz postup při přijetí dítěte a systém etopedické práce“.

Radý rodičům a zákonným zástupcům:

Vedení Výchovného ústavu Husův domov a ŠJ doporučuje sledovat možné příznaky šikanování:

- Zda za dítětem, které je doma na dovolence nepřicházejí domů kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť vracet se do školského zařízení (nezaměřovat s účelovou manipulací).
- Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické, nebo se objevují výkyvy nálad více než obvykle.
- Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.

- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná také ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu dítěte, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je dané dítě konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.
- Kritika dítěte, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na dítě, aby dávalo věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které dítě dostává od jiných dětí, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na dítě k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Riziko nebezpečnosti šikany při jejím neřešení stoupá

Za šikanování se považuje, když silnější dítě nebo děti pro vlastní potěšení, často opakovaně, ubližují druhým. V počátku se to děje nenápadně, prostřednictvím různých legráček a "testíků" (strkání, nadávání, schovávání věcí...), případně odmítáním, přehlížením, zesměšňováním a pomlouváním. Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže a poškozování věcí). Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem. Oběti mohou následky šikanování na těle i duši nést celý život. Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech nabýt i rysů organizovaného zločinu.

Školská zařízení v prevenci šikanování obecně

Je nutné, aby se s podstatou, formami a nebezpečnými důsledky šikany jako antisociálního chování jedinců i skupin dětí seznámili všechny děti, vychovatelé, učitelé, vedoucí pracovníci i ředitelé školských zařízení. Děti i pedagogové by měli vědět, že tyto formy chování nejsou neškodnou legrací a zábavou, měli by být seznámeni zejména s negativními důsledky šikany, a to jak pro její oběti, tak pro její pachatele. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.

Každý pedagogický pracovník vede důsledně a systematicky děti k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu každého žáka a rozvíjí zejména:

- pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka,
- respekt k individualitě každého jedince,
- etické jednání (humanita, tolerance),

– jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.
Všichni pedagogičtí pracovníci využívají možností osobní, společenské a morální výchovy v prevenci šikanování a prohlubují si své znalosti a dovednosti v tomto oboru.

Ředitel školského zařízení odpovídá za systémové aktivity zařízení v oblasti prevence šikanování a agresivity. Vychází přitom z komplexního pojetí preventivní strategie, která je ve smyslu metodického pokynu MŠMT k prevenci sociálně patologických jevů součástí minimálního preventivního programu školského zařízení.

Metody řešení šikany:

Při vyšetřování šikany dodržují pedagogové strategii prováděnou v těchto pěti krocích:

- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
- Nalezení svědků.
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí a agresorů).
- Zajištění ochrany obětem.
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Zajišťují:

Ředitel zařízení, zástupce ředitele, vedoucí vychovatel a vedoucí výchovy, klíčový pracovník, hlavní služby, službu konající pedagogický pracovník.

Závěr:

Řada našich cílů, snah a přání se zdají být téměř nedosažitelná, to především vzhledem k výchovným obtížím, a závažným diagnózám nám svěřených dětí, přesto však věřím, že svým životním a pedagogickým optimismem přispěje každý z nás svým osobním vkladem k jejich naplňování. Domnívám se, že pokud každý z nás udělá vše, co umí a půjde příkladem, naše poslání bude, jak tomu bylo doposud, vzorem pro ostatní výchovná zařízení.

Ve Dvoře Králové nad Labem dne 31. srpna 2017

Mgr. Radoslav Laš
ředitel